

Phương Tây Đang Sụp Đổ và Sự Thay Đổi Hướng Đi Lịch Sử ở Vùng Vịnh

Bởi Frank , 13 Tháng 9 2026

Phương Tây Đang Sụp Đổ và Sự Thay Đổi Hướng Đi Lịch Sử ở Vùng Vịnh

Bởi Frank Dumon

Giới thiệu: Ngã Tư của một Thời Đại

Chúng ta đang viết vào tháng 9 năm 2026, và những biến động địa chính trị ở Tây Á (Trung Đông) đã đạt đến điểm không thể quay đầu. Trong khi truyền thông phương Tây vẫn bám víu vào những câu chuyện lỗi thời về sự thống trị không lay chuyển của Mỹ, một thực tế đang diễn ra trên mặt đất hoàn toàn khác biệt với những ảo tưởng được ấp ủ ở Washington và Brussels. Một cuộc trò chuyện gần đây với nhà phân tích Robert Barnes đã soi rọi một cách sắc bén và không khoan nhượng những diễn biến này, đặc biệt là trong bối cảnh chuẩn bị cho những gì có nguy cơ trở thành một thỏa thuận hàng hải lịch sử giữa Iran và các quốc gia vùng Vịnh tại Muscat. Thỏa thuận tiềm năng này không chỉ là một thủ tục ngoại giao đơn thuần; nó là triệu chứng của một sự sụp đổ cấu trúc sâu sắc hơn của quyền bá chủ phương Tây trong khu vực.

Sự leo thang của xung đột giữa Ả Rập Xê Út và Yemen, những tác động kinh tế tàn khốc của các cuộc chiến tranh đang diễn ra, và sự bất lực về mặt tâm lý của chính

quyền Mỹ hiện tại dưới sự lãnh đạo của Donald Trump, cùng nhau tạo thành một cơn bão hoàn hảo. Phương Tây hiện đang tiến hành ba cuộc chiến tranh đồng thời – ở Đông Âu, ở khu vực Vịnh, và trong lĩnh vực kinh tế chống lại các cường quốc mới nổi – và đang thua cả ba. Bài viết này phân tích, dựa trên các bản ghi có sẵn và thực tế địa chính trị, cách động lực này đang diễn ra, tại sao các công cụ quyền lực truyền thống của phương Tây (trừng phạt và đe dọa quân sự) đã mất hiệu lực, và những bài học lịch sử nào chúng ta phải rút ra từ đó cho một châu Âu có chủ quyền.

Sự Sụp Đổ của Ngôi Nhà Kính: Ả Rập Xê Út và Thực Tế Yemen

Để hiểu được tình trạng bế tắc hiện tại, trước tiên chúng ta phải nhìn vào thực tế quân sự ở Yemen. Người Houthi, thường bị các nhà bình luận phương Tây đơn giản hóa và gạt bỏ như một nhóm dân quân, thực chất là "vùng Appalachia của Trung Đông". Họ là những dân tộc miền núi cứng rắn với lịch sử lâu dài chống lại sự thống trị từ bên ngoài, từ Đế chế Ottoman đến sự cai trị thuộc địa của Anh, và giờ đây là liên minh Ả Rập Xê Út được Mỹ hậu thuẫn. Sự so sánh được đưa ra gần đây rất chính xác: Ả Rập Xê Út sống trong một ngôi nhà kính, trong khi người Houthi sống trong một ngôi nhà đá. Bất cứ ai nghĩ rằng một ngôi nhà kính thắng trong một cuộc chiến với đá đều phủ nhận thực tế cơ bản của thế giới vật chất.

Sự can thiệp của Ả Rập Xê Út vào Yemen đã được định sẵn là thất bại ngay từ đầu, dựa trên ảo tưởng rằng một cuộc chiến tranh có thể được mua thay vì chiến đấu. Việc triển khai lính đánh thuê và quân đội không có động lực, những người đã đào ngũ hàng loạt ngay khi đối đầu với các lực lượng Yemen kỷ luật trở nên không thể tránh khỏi, đã vĩnh viễn bác bỏ huyền thoại về sức mạnh quân sự của Ả Rập Xê Út. Thay vì một chiến thắng nhanh chóng, Riyadh đã tự vướng vào một cuộc chiến tiêu hao đã đưa bờ biển phía tây của Yemen vào tầm ảnh hưởng của người Houthi, bao gồm cả các vị trí chiến lược như thành phố cảng Mocha.

Hoa Kỳ, trong nỗ lực che giấu sự mất mặt này, đã gửi hàng trăm cố vấn và thiết bị quân sự tiên tiến đến khu vực. Kết quả là một động lực trở trêu và nhục nhã: các lực lượng Yemen đang lái những chiếc xe quân sự Mỹ chất lượng cao bị tịch thu và sử dụng các hệ thống radar tiên tiến được tài trợ bởi người nộp thuế Mỹ. Nỗ lực của Mỹ nhằm kiểm soát Biển Đỏ và Bab el-Mandeb không chỉ thất bại về mặt chiến lược, mà còn dẫn đến sự gián đoạn của chuỗi cung ứng toàn cầu. Người Houthi đã chứng minh rằng họ có khả năng tấn công hiệu quả vào cơ sở hạ tầng năng lượng quan trọng, chẳng hạn như đường ống dẫn dầu, làm xói mòn thêm ảo tưởng về an ninh phương Tây trong khu vực Vịnh.

Tình Thế Tiến Thoái Lương Nan của Mỹ: Giữa Cái

Cốt lõi của vấn đề ở Washington không phải là thiếu

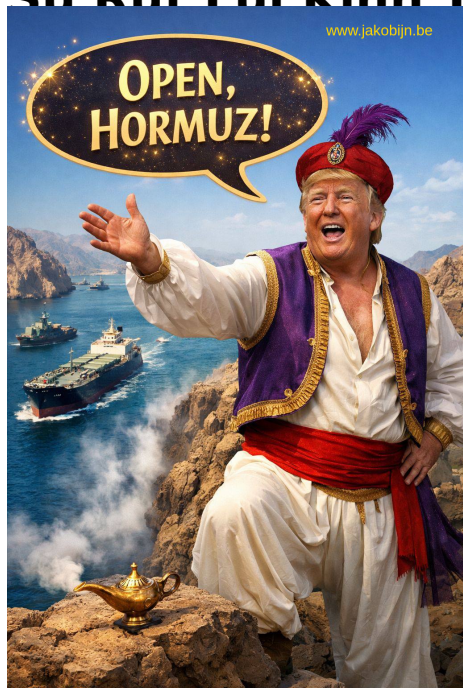
nguồn lực, mà là sự thiếu thực tế cơ bản, được củng cố bởi những hạn chế tâm lý của tổng thống hiện tại. Donald Trump đang ở trong một bong bóng ảo tưởng do chính ông tạo ra. Tỷ lệ tán thành của ông đã giảm xuống mức không thấy kể từ thời Watergate của Richard Nixon hay mức thấp nhất của Harry Truman năm 1950, và điều này ngay trước cuộc bầu cử giữa nhiệm kỳ. Thực tế kinh tế – giá dầu diesel và xăng cao kỷ lục, thị trường lao động suy yếu và thị trường chứng khoán rủi ro – không thể bị che giấu bằng lời lẽ chính trị.

Cách tiếp cận chính sách đối ngoại của Trump được thúc đẩy bởi nhu cầu sâu xa được nhìn nhận như một "kẻ chinh phục" lịch sử, theo phong cách Thành Cát Tư Hãn hay Napoleon, thay vì một người kiến tạo hòa bình. Điều này giải thích tại sao ông liên tục từ chối các chiến lược rút lui thực tế được đề xuất bởi các cố vấn như J.D. Vance hay những tiếng nói thực tế trước đó trong chính quyền. Một cuộc rút lui được đàm phán hoặc sự thừa nhận các giới hạn của quyền lực Mỹ bị cái tôi của ông coi là một thất bại, điều mà ông không thể chấp nhận về mặt tâm lý. Ông sống trong ảo tưởng

rằng ông có thể mở lại eo biển Hormuz chỉ bằng một cuộc gọi điện thoại và mọi vấn đề sẽ tự giải quyết, trong khi thực tế quân sự và ngoại giao mâu thuẫn với ông hàng ngày.

Việc từ chối đối mặt với thực tế này đã dẫn đến việc sa thải hoặc gạt ra ngoài lề các cố vấn thực tế. Những gì còn lại là một phòng vang vọng nói với tổng thống những gì ông muốn nghe. Kết quả là một tình trạng bế tắc vĩnh viễn, đóng băng. Mỹ không thể leo thang mà không có nguy cơ bị Iran trả đũa quy mô lớn, điều mà quân đội Mỹ, theo chính các nội bộ của họ, không thể ngăn chặn. Đồng thời, Trump không thể rút lui mà không làm mất lòng cơ sở chính trị của mình. Kịch bản duy nhất mà một lối thoát trở nên khả thi là nếu chính các quốc gia vùng Vịnh chủ động và ký kết thỏa thuận riêng với Iran, buộc Trump phải chấp nhận thực tế này và sau đó trình bày nó như "chiến thắng" của chính mình. Không có một cú sốc bên ngoài như vậy, chính quyền vẫn mắc kẹt trong một chu kỳ trì trệ phá hoại.

Sự Rút Lui Kinh Tế: Lạm Phát, Trái Phiếu và Bong

Sự mở rộng quá mức về địa chính trị của phương Tây có

những hậu quả trực tiếp và tàn khốc đối với nền kinh tế thế giới. Các cuộc xung đột đang diễn ra ở khu vực Vịnh và Đông Âu đã đẩy giá các nguyên liệu thô thiết yếu – dầu mỏ, khí tự nhiên, helium, lưu huỳnh và phân bón – lên cao ngất. Những chi phí sản xuất tăng cao này chuyển trực tiếp thành lạm phát, điều đã thay đổi cơ bản kỳ vọng của thị trường về các đợt tăng lãi suất trong tương lai. Đỉnh cao gần đây của lợi suất trái phiếu thường bị quy sai cho nợ chính phủ; trên thực tế, đó là sự phản ánh trực tiếp của việc mất niềm tin vào khả năng của phương Tây trong việc kiểm soát lạm phát do hậu quả của các cuộc chiến tranh này.

Sự thay đổi kinh tế vĩ mô này tạo ra một mối đe dọa hiện hữu đối với cấu trúc hiện tại của nền kinh tế phương Tây, đặc biệt là bong bóng trí tuệ nhân tạo (AI). Chi tiêu vốn (capex) khổng lồ của ngành công nghệ phần lớn được tài trợ bằng nợ. Dòng tiền tự do của các công ty này thường âm, và họ phụ thuộc vào tiền rẻ để tài trợ cho sự tăng trưởng của mình. Khi lợi suất trái phiếu tăng, việc vay tiền trở nên đắt đỏ hơn theo cấp số nhân. Điều này làm giảm biên lợi nhuận cho các khoản đầu tư rủi ro như AI, khiến toàn bộ ngành, vốn chịu trách nhiệm cho phần lớn tăng trưởng GDP rõ ràng trong mười tám tháng qua, dễ bị tổn thương trước sự sụp đổ đột ngột. Không có sự tăng trưởng nhân tạo này, nền kinh tế phương Tây đã ở trong tình trạng suy thoái kỹ thuật.

Ngoài ra, Mỹ đang đối mặt với các vấn đề nghiêm trọng về nguồn cung trong lĩnh vực quốc phòng. Tuyên bố rằng kho dự trữ không bị cạn kiệt là một hư cấu. Các báo cáo gần đây chỉ ra một yêu cầu gửi Quốc hội về 1,5 nghìn tỷ đô la tài trợ mới, đơn giản vì kho dự trữ đạn dược và tên lửa đánh chặn đã đạt đến mức tới hạn. Ngay cả số tiền này cũng không giải quyết được vấn đề cơ bản, vì chuỗi cung ứng sản xuất quốc phòng phụ thuộc nhiều vào các trung gian ở Trung Quốc. Chiến tranh kinh tế do đó là "Dead on Arrival" (DOA); bạn không thể tiến hành chiến tranh kinh tế chống lại một quốc gia kiểm soát một thành phần thiết yếu của chính cơ sở công nghiệp của bạn.

Thực Tế Đa Cực: BRICS và Sự Xói Mòn Vũ Khí Trừng Phạt

Một trong những phát triển quan trọng nhất của những tháng gần đây là sự lên án chung của các nước BRICS đối với các biện pháp trừng phạt đơn phương và thứ cấp. Phương Tây, và đặc biệt là Hoa Kỳ, đã sử dụng hệ thống tài chính toàn cầu như một vũ khí trong nhiều thập kỷ. Giả định là quyền kiểm soát hệ thống đồng đô la và các "đường ray" tài chính liên quan (như SWIFT) sẽ vẫn là một công cụ quyền lực không thể bác bỏ. Tuy nhiên, thực tế đã cho thấy chiến lược này có tác dụng ngược lại.

Kirill Dmitriev, người đứng đầu Quỹ Đầu tư Trực tiếp Nga, đã thông báo rằng Moscow sẽ xác nhận một thỏa thuận về BRICS Pay tại hội nghị thượng đỉnh BRICS ở New Delhi (vào ngày 12 và 13 tháng 9). Đây là một hệ thống thanh toán được đề xuất nhằm kết nối các quốc gia thành viên BRICS với nhau và tạo điều kiện cho các giao dịch xuyên biên giới bằng tiền tệ địa phương. Dmitriev, người lãnh đạo nhóm công tác của khối về các vấn đề tài chính, đã mô tả sáng kiến này về cơ bản là một hệ thống thanh toán cho các nước BRICS. Ông tuyên bố rằng mục tiêu rộng hơn vượt ra ngoài thanh toán và cũng bao gồm các cơ chế đầu tư chung và các dự án hợp tác tài chính khác.

Như các nhà phân tích đã nhấn mạnh, đối với cơ sở hạ tầng tài chính, vấn đề không phải là loại tiền tệ chạy trên "con tàu" (đô la, euro, nhân dân tệ), mà là ai sở hữu "đường ray". Bằng cách buộc Nga, Iran và Trung Quốc phát triển các đường ray tài chính thay thế, phương Tây không làm suy yếu các quốc gia này, mà thực tế đã buộc họ xây dựng một hệ thống song song, chống lại các biện pháp trừng phạt. Hệ thống này ngày càng tinh vi và khiến Mỹ ngày càng khó gây áp lực tài chính. Việc vũ khí hóa thời điểm đơn cực chỉ thuyết phục thế giới rằng việc tham gia vào hệ thống này tạo ra một rủi ro không thể chấp nhận đối với chủ quyền quốc gia.

Lịch sử dạy chúng ta rằng các biện pháp trừng phạt hiếm khi hiệu quả chống lại các quốc gia tự cung tự cấp về lương thực và năng lượng. Cả Nga và Iran đều đáp ứng các tiêu chí này. Họ sở hữu cơ sở công nghiệp, kiến thức kỹ thuật và nhân lực quân sự để tự vệ và sản xuất những gì họ cần. Các biện pháp trừng phạt của phương Tây không phá vỡ được các quốc gia này, mà thực tế đã buộc họ vào một sự tự chủ chiến lược khiến họ mạnh mẽ hơn về lâu dài. Đại dịch COVID-19 đã củng cố bài học này: sự phụ thuộc toàn cầu vào các sản phẩm trung gian là một điểm yếu, và các quốc gia như Trung Quốc đã nhận ra điều này từ nhiều thập kỷ trước bằng cách bảo đảm độc quyền của họ đối với việc tinh chế đất hiếm.

Các Hiệp Định Muscat: Một Sự Thay Đổi Hướng Đi Lịch Sử ở Vùng Vịnh?

Trong bối cảnh phương Tây suy yếu và bất ổn kinh tế này, các báo cáo về một thỏa thuận hàng hải và an ninh sắp tới giữa Iran và các quốc gia vùng Vịnh, do Oman làm trung gian, mang một trọng lượng lịch sử. Những cuộc thảo luận này, được cho là cũng có sự quan tâm của Trung Quốc như một trung gian tiềm năng, đánh dấu một sự thay đổi cơ bản trong động lực khu vực. Các quốc gia vùng Vịnh bắt đầu nhận ra rằng sự hiện diện quân sự của Mỹ không mang lại sự bảo vệ, mà ngược lại là một

Sự miễn cưỡng của Ả Rập Xê Út và Các

Tiểu vương quốc Ả Rập Thống nhất trong việc công khai đối đầu với Israel về tình

hình thảm khốc ở Gaza đã làm tổn hại nghiêm trọng đến uy tín của họ trong thế giới Ả Rập và Hồi giáo. Bất ổn trong nước và nhận thức ngày càng tăng rằng các tầng lớp tinh hoa cầm quyền thường gắn bó với các mạng lưới phương Tây tham nhũng càng làm suy yếu vị thế của họ. Thực tế chiến lược giờ đây buộc họ phải đưa ra một lựa chọn thực dụng: bình thường hóa với Iran không còn là một lựa chọn, mà là một nhu cầu cần thiết cho sự sống còn và ổn định kinh tế của chính họ.

Đối với Hoa Kỳ, sự phát triển này là một cơn ác mộng, nhưng cũng là lối thoát thực tế duy nhất. Nếu các quốc gia vùng Vịnh ký kết thỏa thuận riêng của họ, toàn bộ phương trình thay đổi đối với Washington. Nó có thể kéo Trump ra khỏi tình trạng bế tắc của ông. Bởi vì ông háo hức muốn trình bày bất kỳ kết quả nào như một chiến thắng cá nhân, một nền hòa bình bị các quốc gia vùng Vịnh ép buộc sẽ cho ông cơ hội tuyên bố rằng ông đã "tạo ra" hòa bình, trong khi thực tế ông chỉ đơn giản chấp nhận thực tế do người khác tạo ra. Đó là một điều nhảy ngoại giao trong đó thể diện của tổng thống Mỹ được cứu, trong khi quyền lực thực tế chuyển sang các tác nhân khu vực và các đồng minh mới của họ.

Vai trò tiềm năng của Trung Quốc như một trung gian là rất quan trọng ở đây, nhưng cũng nhạy cảm. Mặc dù Washington không có mong muốn thừa nhận rằng Trung Quốc nắm giữ các dây ngoại giao, đây chính xác là thực tế của thế giới đa cực. Trung Quốc sở hữu đòn bẩy kinh tế và các kênh ngoại giao mà Mỹ không còn có. Việc Trump từ chối chấp nhận sự giúp đỡ này, như đã thấy trước đó từ việc ông từ chối hòa giải ở Ukraine, là sản phẩm của cái tôi của ông, không phải của sự hiểu biết chiến lược. Nhưng áp lực từ các đồng minh ở Vùng Vịnh có thể là lực lượng duy nhất đủ lớn để phá vỡ bức tường tự cao tự đại đó.

Kết Luận: Sự Kết Thúc của một Ảo Tưởng

Tình hình ở Tây Á vào tháng 9 năm 2026 là một tấm gương phản chiếu sự suy tàn rộng lớn hơn của trật tự thế giới phương Tây. Đó là một trật tự được đặc trưng bởi sự mở rộng quá mức về quân sự, tính dễ bị tổn thương về kinh tế và sự lãnh đạo chính trị bị mắc kẹt trong lời lẽ của chính mình. Người Houthis đang thắng ở Yemen, Nga đang củng cố vị thế của mình ở Đông Âu, và Iran đang tăng cường ảnh hưởng khu vực, trong khi Mỹ và các đồng minh ngày càng bị dồn vào chân tường bởi hậu quả của chính sách của chính họ.

Bài học cho châu Âu, và cụ thể là cho Bỉ, rất rõ ràng. Đi theo một cách mù quáng một quyền bá chủ Mỹ đang thất bại không chỉ là ngu ngốc về mặt chiến lược, mà còn là tự sát về mặt kinh tế. Giá năng lượng tăng cao, lạm phát và mối đe dọa trừng phạt thứ cấp ảnh hưởng trực tiếp đến nền kinh tế của chính chúng ta. Chúng ta phải nhận ra rằng thế giới đã trở nên đa cực và an ninh cũng như thịnh vượng của chúng ta không còn được đảm bảo bởi Washington, mà bởi sự tự chủ chiến lược của chính chúng ta và các mối quan hệ thực dụng với tất cả các tác nhân toàn cầu.

Các cuộc đàm phán ở Muscat không chỉ là một thỏa thuận khu vực; chúng là biểu tượng của một thế giới đang tiến lên mà không có phương Tây. Chúng ta có trách nhiệm không sợ hãi sự thay đổi này, mà phải dự đoán nó một cách khôn ngoan. Cái giá của ảo tưởng rằng chúng ta vẫn có thể bẻ cong thế giới theo ý muốn của mình đã trở nên quá cao. Đã đến lúc đối mặt với thực tế, tôn trọng "tảng đá" theo câu ngạn ngữ, và rút lui khỏi những ngôi nhà kính mà chúng ta đã tự xây dựng, trước khi chúng vỡ hoàn toàn thành từng mảnh.

Bài viết này là một phần của phân tích đang diễn ra trên De Jakobijn về những thay đổi địa chính trị trong thế kỷ 21. Để tìm hiểu sâu hơn và các tài liệu tham khảo nguồn, độc giả được giới thiệu đến các hồ sơ địa chính trị trên trang web này. Xem chức năng Tìm kiếm ở trên cùng bên phải.